UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensiu[m]: tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi. omnibusq[ue] euangelica documenta ...

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

An chr[istu]s [ser]uauerit p[re]cepta cerimonialia. ser. iiij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70359

Visual Library

Sic currite vt

cōpꝛhendatis ꝛc̄. Superioꝛi ſer
mone vt dictum eſt: ꝙ chriſt⁹ ſ=
uauerit legem Moyſi quantum ad prece
pta moꝛalia. Sequit̄ hodie predicare: nū
quid chꝛiſtus ſeruauerit legē Moyſi quā=
tum ad pꝛecepta cerimonialia: vbi dicēdū
eſt ꝙ ſic. Matth. v. Nolite putare qm̄ ve
ni ſoluere legem aut ꝓphe, nō veni ſoluere
ſed adimplere. Super q̄ textu dic̄ Chyſ.
Legem impleuit. Pꝛimo quidē nihil trāſ
grediendo legalium. Secundo iuſtifican
do quod lex ꝑ litteram facere nō valebat.
Seruauit autē legalia legis veteris chꝛs
quintupliciter. De pꝛimis trib⁹ dicamus
hodie. De alijs ꝓo duob⁹ ſequenti ſmōe.

Pꝛimo mandata legis obſeruādo
Scdo finē legis adimplēdo
Tertio intellectū legis expꝛimēdo
Quarto p̄cepta legis oꝛdinādo
Quinto perfectionis conſilia ſuperad=
dendo.

¶ Pꝛimo dico ꝛc̄. Hoc patet in mult; ex=
emplis. Pꝛio: qꝛ voluit circūcidi octaua
die. Luce. ij. Que quidem circūciſio eſt q̄=
dam proteſtatio totius legis implende:
iuxta illud Gal. v. Teſtificoꝛ omni homi=
ni circuncidenti ſe quoniam debitoꝛ ē vni
uerſe legis faciende. Secūdo etiā in tem=
plo offerri voluit. Luce. ij. Quod erat pꝛe
ceptum cerimoniale legis moſayce: vt pa
tet Leuit. xij. et. xv. Tertio voluit vti fim
brijs in veſte: quā fecit ſibi virgo glorioſa
a pueritia ſua ꝛc̄. vt pꝫ Matth. ix. Mar.
v. et Luce. viij. Qd̄ erat pꝛeceptum vete
ris legis: vt patꝫ Numeri. xv. Quarto mi
ſit lepꝛoſos ad ſacerdotes. Matth. viij. et
Luce. xvij. Quod erat pꝛeceptum cerimo
niale veteris legis: vt patet Leuitici. xiiij.
Quinto patet in eſu agni paſchalis. Joā.
xiij. Quod erat pꝛeceptum veteris legis:
vt patet. Exo. xij. Et dicit magiſter hiſto=
riarum ſuper Geñ. iij. Quod non legitur
ꝙ chꝛiſtus comederit carnem niſi de agno
paſchali. Hec autē chꝛiſtus obſeruauit:
non quia debitoꝛ eſſet legis: eo ꝙ legiſla=
toꝛ puta imperatoꝛ vel papa non ſunt ſub
diti legi ab eo late. l. ex impfecto. ff. de leg.
ij. Licet deceat pꝛincipem legem obſerua=
re. nam vt dicit lex. Digna vox eſt maie=
ſtate regnantis legibus alligatum ſe pꝛin
cipem pꝛofiteri. l. Digna vox. C. de legi=
bus: iuxta illud. Patere legem quam tu
ipſe tuleris: et quod quiſꝗ iuris in alium
ſtatuit ipſe eodem iure vtatur. c. Cū oēſ.
de conſti. Licet ergo chꝛiſtus ſolutus eſſ;
ab obligatione legalium: voluit tamen le
galia obſeruare quadruplici ratiōe: vt po=
nit Thom. parte. iij. q. xl. articu. vlti. Pꝛi=
ma vt legem veterem compꝛobaret. Fue=
runt enim quidā heretici dicentes legem
veterem non eſſe datam a deo: vt tāgit ma
giſter hiſtoꝛiarū. Exo. xx. Et Thom. j. ij.
q. xcviij. articu. ij. Secunda ratio eſt vt eā
obſeruando in ſeipſo cōſummaret et ter=
minaret oſtendens ꝙ ad ipſum erat oꝛdi=
nata: iuxta ꝙ Apoſtolus dicit. Finis em̄
legis chꝛiſtus eſt ad iuſtitiā omni creden
ti. Roma. x. Quia omnes leges ꝛ pꝛophe
te tendunt ad chꝛiſtū ſicut ſagittantes ad
ſignū/ꝓphetādo vl' figurādo d̄ chꝛo. Ter=
tia ratio eſt vt iudeis calumniādi occaſio
nem ſubtraheret: qui potuiſſent allegare
iuſtam occaſionem ipſum non recipiendi
ſi legalia non obſeruaſſet. Quarta vt ho=
mines de ſeruitute legis liberaret. Et hoc
eſt contra multos qui dicunt cum chꝛi=
ſtus ſeruauerit legalia. Ergo ꝛ vos chꝛi=
ſtiani ſeruare debetis: qꝛ omnis chꝛi actio
nr̄a eſt inſtructio. Sed ſi iſta rō eſſet bo=
na: ſequeret̄ ꝙ ſicut chꝛs moꝛtu⁹ eſt: ita et
nos in cruce moꝛi debemus: ꝙ eſt falſum:
qꝛ chꝛs ideo moꝛtu⁹ eſt: vt nos a moꝛte li=
beraret: iuxta illō Apl'i. Nos redemit de
maledicto legis fact⁹ ꝓ nobis malediet⁹
ſcꝫ maledictiōe pene: qꝛ ſcriptū eſt. Male
dictus oīs q̄ pēdit in ligno. Gal. iij. ꝛ dn̄s.
Joā. iij. Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū ſu
um vnigenitū daret: vt oīs q̄ cre. in ipm̄ n̄
pereat: ſed habeat vitam eternā. Et iō ſic̄
chꝛs moꝛi voluit vt nos a moꝛte redime=
ret: ſic ꝛ voluit legalia obſeruare: vt nos a
ſeruitute legis abſolueret. Et hoc eſt ꝙ d̄r
apl's. At vbi venit ple. tēpo. miſit de⁹ fili.
ſuū fac. ex mu. factū ſub lege vt. o. q̄ ſub le.
e. redimeret. Gal. iiij. Quinta rō p̄t addi=
vt virtutē obediētie quā ſepe ꝟbo p̄dicaue
rat etiā ſuo cōmēdaret exēplo. Exēplū em̄
dedi vob vt queadmodū ego feci vob. ita
ꝛ vos faciatꝫ. Jo. xiij. Pꝫ q̄ quō chꝛs ſer=

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

uauit legalia. Sed reſtat mō vna dubita‑
tio. ¶ Diceret aliq̄s videt̄ ꝙ chr̄s legalia
ñ ſuauerit. nā primo lex mādauerat: vt in
ſabbato nihil oꝑis fieret/ſicut deus die ſe
ptima reqeuit ab om̄i oꝑe qđ patrarat: ſꝫ
chriſt⁹ in ſabbato qñqꝫ aliqđ opus fecit.
Nam ſabbato curauit hoiem: ⁊ ei māda‑
uit/vt tolleret lectū ſuum. Sic vt curauit
manū aridam cuiuſdā ſabbato: ſicut legit̄
Mat. xij. ⁊ Luc. vj. Sic etiā tāgendo le‑
proſuꝫ mūdauit ꝯtra legē. Mat. viij. Sic
etiā curauit hydropicū ſabbato. Luc. xiiij
Preterea ⁊ ſcđo ex p̄cepto legis moſayce
quidā cibi erāt imūdi/ſic̄ carnes porcine ⁊
q̄dam alie: vt p̄ꝫ Leui. xj. Chriſt⁹ autē ſel'
p̄dicans ꝯuocatis ad ſe turbis dixit. Au‑
dite ⁊ intelligite: nō qđ intrat in os coinq̄
nat hoiem: ſed qđ ꝓcedit ex ore hoc coinq̄‑
nat hoiem. Mat. xv. Qđ videt̄ cōtra p̄ce
ptū legis. Preterea ⁊ tertio ſemel dum di
ſcipuli tranſirēt ꝑ ſata ſabbato ⁊ euellerēt
ſpicas: chr̄s excuſauit eos: vt pꝫ Mat. xij
⁊ Luc. vj. Per qđ videt̄ ꝙ chr̄s qñqꝫ lega
lia nō ſuauerit. Sed dicendū/ſm ꝙ vult
Tho. p̄te. iij. q. xl. ar. vlti. ꝙ dñs ſe excuſat
a tranſgreſſione legis tripliciṫ. Uno q̄dez
modo: qꝛ ꝑ preceptū de ſcificatiōe ſabba‑
ti nō interdicit̄ opus diuinū: ſed opus hu
manū. Quāuis em̄ deus die ſeptia ceſſa‑
uerit a nouis creaturꝫ cōdendis: ſempꝫ tñ
oꝑatus eſt in rerū ꝯſeruatione ⁊ guberna
tione ⁊ etiā creatiōe: qꝛ ſempꝫ de⁹ de nouo
creat aīas hoim. Qđ ḡ dt Tho. s̄. qđ de⁹
ceſſauit a nouis creaturꝫ cōdēdis verꝫ eſt:
intelligēdo tñ ꝙ nihil poſtea fecit cui⁹ tūc
nō feciſſet materiā vt corporꝫ: vel ſilr̄itudi
nē vt aniaꝫ ſm magr̄m hiſtoriaꝫ. Geñ. ij.
Qđ aūt chr̄s miracula faciebat: erat oꝑis
diuini. Uñ ipſe dicit. Jo. v. Pater me⁹ vſ
qꝫ modo operat̄. ⁊ ego operor. Scđo ex‑
cuſat ſe ꝑ hoc/ꝙ illo p̄cepto nō ꝓhibentur
oꝑa q̄ ſunt de neceſſitate ſalutis corꝑalis
vñ ipſe dicit. Lu. xiij. Unuſq̄qꝫ veſtrū nō
ſoluit ſabbato bouē ſuū: aut aſinū a preſe‑
pio ⁊ ducit ad aq̄re: ⁊c̄. Et eiuſdē. xiiij. dicit
Cui⁹ veſtrū aſinus/aut bos in puteū ca‑
dit: ⁊ nō ꝯtinuo extrahit illū in die ſabba‑
ti: Manifeſtū eſt aūt: ꝙ opera miraculoꝫ
que chr̄s faciebat ad ſalutē corꝑis et anie
ꝑtinebant: ſm Tho. Et hac rōne excuſa‑
uit diſciplos euellentes ſpicas ſabbato: ꝓ

pter neceſſitatē famis: ſicut etiam Dauid
nō fuit tranſgreſſor legis: qñ ꝓpter neceſſi
tatē famis comedit panes quos ei come‑
dere nō licebat: vt habet̄. j. Reg. xxj. Ter
tio excuſat ſe: qꝛ illo p̄cepto nō ꝓhibentur
oꝑa que ꝑtinebant ad dei cultum. Unde
Mat. xij. dixit. An nō legiſtis in lege: q̄a
ſabbatꝫ ſacerdotes in templū ſabbatū vio
lant/⁊ ſine crimine ſunt. Itē Joā. vij. Di
citur ꝙ circūciſionez accipit hō in ſabbato
Quod autē chriſt⁹ paralytico mandauit
vt lectū ſuū ſabbato portaret ad cultū dei
ꝑtinebat. i. ad laudem v̄tutis diuine. Ex
quo pꝫ/ꝙ chr̄s ſabbatū non ſoluebat. q̄n
uis ei iudei hoc falſo obijcerent dicentes.
Non eſt hic hō a deo/qui ſabbatū non cu
ſtodit. Ad aliud autē qđ dicit̄ de tactu le
proſi. Mat. viij. Reſpondit Gratian⁹ in
decretis. xxv. q. j. §. His ita. Rñdetur vbi
dicit. licet chr̄s ſolutus eſſet a lege: vtpote
legiſlator tñ ipſam legē carnaliṫ impleuit
octaua die circūciſus q̄dragеſimo die cuꝫ
hoſtijs in templo eſt p̄ſentat⁹: vt ipe in ſe
ipſo eā ſanctificaret. Poſtea v̄o vt ſe dñm
legis oſtenderet ꝯtra litterā legis leproſū
tangēdo mūdauit. Sed melior reſponſio
eſt illa q̄ ſupra habet̄ ꝑ Tho. in p̄mo mo‑
do ſe excuſandi ⁊c̄. Ad aliud autē qđ chri
ſtus ait. Non qđ intrat in os coinq̄nat ho
minez ⁊c̄. Dicendū ſm Tho. vbi ſupra ꝙ
chriſt⁹ voluit oſtendere ꝑ illa verba/ꝙ hō
nō reddit̄ imundus ſm animā ex eſu cibo
rum q̄rūcunqꝫ: ſm ſuam naturā. ſed ſoluꝫ
ſm quandā ſignificationē. ꝙ autē in lege
quidā cibi dicūt̄ imundi: hoc eſt ꝓpter q̄n
dam ſignificationē. Uñ Aug. dicit ꝯtra
Fauſtū. Si de porco ⁊ agno req̄rat̄ vtrū
qꝫ natura mundū eſt: qꝛ om̄is creatura di
bona eſt. Quadā vero ſignificatiōe agn⁹
mūdus: porcus vero imund⁹ eſt ſm Tho.
vbi ſupra. ⁊ ſic patet quō ⁊ quare chriſtus
ſeruauerit legalia. ¶ Scđo ⁊c̄. Finem le‑
gis adimplendo/erat em̄ legis finis iuſti
ficatio hominū/ſicut ⁊ cuiuſlibet legis fi‑
nis eſt/vt hoies efficiant̄ iuſti ⁊ virtuoſi:
vt dicit̄. ij. Ethicoꝫ. ⁊ not. Tho. j. ij. q. xcj
arti. j. Iſtam autē iuſtificatione lex vet⁹
ꝓmittebat quidē ⁊ figurabat. nō autē po‑
terat illam efficere. non em̄ ꝯferebat gra
tiaꝫ: ⁊ ꝯſequent̄ nec remittebat pctā. Uñ
Heb. x. Impoſſibile eſt ſanguine tauroꝝ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rum ⁊ hircoꝝ auferri peccata. Solū autē ex fide fiebat iuſtificatio: nō autē ex operibus legis. Unde Gal. iij. Quoniā aūt in lege nemo iuſtificat apud deum. Manifeſtū eſt/ ꝙ iuſtus ex fide viuit. Abacuc. ij ⁊. Rom. iij. Arbitramur em̄ iuſtificari hominē ꝑ fidem ſine operib⁊ legis. Unde et Gen̄. xv. Credidit Abraam deo ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiā. ⁊ habet Ro. iiij. Gal. iij. Lex ꝗ ſcripta nō iuſtificabat: ſed oſtendebat ⁊ mandabat bene viuere/ ⁊ puniebat tranſgreſſores: ſed nō conferebat gratiā adiutricē ad bn̄ viuendū: ⁊ ſic erat potius occaſio ad peccandū. Unde. ij. Cor. iij. Littera occidit ſpūs autē viuificat. ⁊ Rom. vij. Occaſione aūt accepta peccatū ꝑ mandatū operatū eſt in me oēm ꝯcupiſcentiā ⁊c̄. Diceret aliquis. Cum lex vet⁹ data fuerit ad finē iuſtificandi hoies: fruſtra ergo data eſt lex/ ſi iuſtificare nō poterat. Rn̄. Iuſtificatio pōt fieri dupliciter. vno mō formalit/ alio modo diſpoſitiue.

¶ Primo quidem modo iuſtificatio fit ꝑ gratiā gratū facientē: quā qꝛ lex non conferebat vt dixi: iō nec iuſtificabat h mō.

¶ Scd̄o autē modo diſpoſitiue pōt dici: ꝙ lex iuſtificabat: inquantū p̄cipiebat bn̄ viuere: ⁊ coercebat timore pene a vitijs. lex em̄ ꝓpter trāſgreſſores poſita eſt: vt dicitur. Gal. iij. Bene aūt viuendo acquirit homo virtutē acquiſitā/ ꝑ quā diſponitur ad virtutē infuſam. ꝑ quā homo vere ⁊ ꝑfecte iuſtificat. Et ideo lex vetus iuſtificabat quidē diſpoſitiue: non aūt formalit ⁊ effectiue. Et hoc mō poteſt dici/ ꝙ etiā lex humana iuſtificat. ſ. diſpoſitiue: inquātum intentio legiſlatoris eſt: vt faciat homines bonos: vt dr̄ in ſcd̄o ethicoꝝ. Efficiunt aūt homies boni ꝑ virtutē: ergo ⁊c̄. vt notat. Tho. j. ij. q. xcij. ar. j. Et hoc etiā vult idem Tho. in. iij. ſentē. diſt. xl. ar. iij. Chriſtus aūt veniens ꝟtute ⁊ merito paſſionis contulit gratiā/ ꝑ quā iuſtificatio cōfert: qꝛ lex ꝑ Moyſen gratia aūt ⁊ virtus ꝑ Ieſum chriſtū facta eſt. Io. j. Et h eſt qđ ꝓmiſit de⁹ Abrae. Gen̄. xxij. In ſemine tuo benedicent oēs gentes. in ſemine tuo. i. in chriſto: vt dicitur. Gal. iij. Per quod innuebat ꝙ benedictio. i. gratie ⁊ glorie collatio: ſiue iuſtificatio erat conferenda a deo oībus gentibus/ nō ſolum iudeis: nō ꝑ legem: ſed ꝑ ſemē Abrae. i. chriſtū. Si em̄ ꝑ legem data eſſet iuſtificatio: ſequeret triplex incōueniens. Primo ꝙ ꝓmiſſio dei facta Abrae: de qua ſupra dictū eſt/ fuerit irritata ꝑ legem. ꝯtra quod dicit Apl'us. Gal. iij. Lex ergo aduerſus promiſſa dei. abſit. Promiſerat autē deus/ ꝙ ꝑ ſemen Abrae benedictio gētibus ꝯferretur: nō autē per legem. Secūdo ſequeret ꝙ ſolum iudeis benedictio/ ſiue ſanctificatio daretur: non autē gentibus: qꝛ ſolum iudeis data eſt lex: qđ eſt cōtra p̄dictam auctoritatē. Item ꝯtra illud Eſa. xlix. Parum eſt vt ſis mihi ſeru⁹ ad ſuſcitandas trib⁊ Iacob ⁊ feces iſrael cōuer. dedi te in lucem gentiū: vt ſis ſalus mea vſq₃ ad extremū terre. Tertio ſequeretur ꝙ chr̄s fruſtra veniſſet: hec oia ſentit Apl's Gal. iij. Cōtra qđ Pau. Gal. ij. ⁊ in fi. Si em̄ ꝑ legē iuſtitia: ergo chriſt⁹ gratis mortuus eſt. Uide latius infra ſermone. vj. Chriſtus ergo veniens in hunc mundū contulit ꝟtute/ ⁊ merito ſue paſſionis gratiā ꝑ quē facta eſt iuſtificatio. ⁊ h lex vetus figurabat. Unde Col. ij. de cerimonialib⁊ dicit: ꝙ erant vmbra futuroꝝ. Corpus aūt chr̄i. i. veritas ꝑtinet ad chriſtū. Un̄ ⁊ lex noua dicit lex veritatꝫ ⁊ dies. Lex aūt vetus dicit lex vmbre vl' figure ⁊ nox. iuxta illud. Heb. x. Umbraꝫ habens lex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c̄. Et Ro. xiij. Nox preceſſit: dies aūt appropinq̄uit: ⁊ h ſentit Tho. j. ij. q. cvij. ar. ij. Et ſic ptꝫ quō chriſtus ſeruauit legem Moyſi/ finē eius adimplendo. Tertio. ſ. intellectū verū legis explicando. Ubi notandū: ꝙ ſicut dicit Tho. j. ij. q. cviij. ar. iij. Domin⁹ nihil ordinauit de nouo circa precepta cerimonialia legis veteris: ſed ſolū circa moralia ⁊ iudicialia. Cuius ratio eſt: qꝛ precepta moralia oīno in noua lege remanere debebant: quia ſm ſe ꝑtinent ad rationē virtutis. Precepta autē iudicialia non remanebant ex neceſſitate: ſm modū quem lex determinauerat: ſed reliquebat arbitrio hominū: vtrum ſic vel aliter eſſet determinādum. Et ideo cōuenienter dominus circa hec duo genera preceptoꝝ ordinauit. Preceptoꝝ autem cerimonialiū obſeruatio totaliter per rei impletionem tollebatur: et ideo circa hmōi precepta in illa cōmuni

doctrina que habeť Matt.v. nihil ordinauit. Oſtendit tñ alibi ꝙ totus corporalis cult⁹/q̇ erat determinat⁹ in lege/erat in ſpūalem cōmutand⁹: vt ptꝫ. Joan.iiij. Ubi dixit, venit hora quādo neqꝫ in monte hoc/neqꝫ hieroſolymis adorabitis patrē: ſed veri adoratores adorabūt patrē in ſpiritu ꝛ veritate. Ergo circa p̄cepta moralia dñs ordinauit aliq̄: nō tñ q̄ʒtū ad oīa ſed tm̄ q̄ʒtū ad illa in qb⁹ ſcribe ꝛ phariſei nō rectū itellectū habebāt: ꝛ h̄ ꝯtingebat p̄cipue circa tria p̄cepta decalogi. Primo circa adulteriū. Scḋo circa homicidium. Tertio circa ꝑiurium. Nam circa ꝓhibitionē adulterij: ꝛ homicidij exiſtimabant ſolum exteriorē actū ꝓhiberi: nō aūt interiorem appetitū: qḋ magis credebāt circa homicidiū ꝛ adulteriū/qꝫ circa furtū vel falſum teſtimoniū: q꞉ motus ire in homicidiū tendens: ꝛ ꝯcupiſcentie motus tendens ad adulteriū: videť nobis aliqualiť a natura eſſe: nō aūt appetit⁹ iurandi vel falſum teſtimoniuꝫ dicendi. Et ideo dñs legē adimpleuit oſtendendo/etiā interiores actus pctōꝝ cadere ſub ꝓhibitiōe duꝫ dixit. Audiſtis: q꞉ dictuꝫ eſt antiq̇s. Non occides: qui auteꝫ oc.re.erit iu. Ego autē dico vobis: q̇a oīs qui ira. fratri ſuo re⁹ erit iudicio ꝛc̄. Item de adulterio dixit. Qui viderit mulierē ad cōcu. eā iam me. eſt eā in cor.ſuo. Circū ꝑiuri ꝟo habebāt falſum intellectū: credētes quidē ꝑiuriuꝫ eſſe pctm̄. Juramentū aūt ꝑ ſe eſſe appetēdum ꝛ frequētandū: q꞉ videť ad dei reuerentiaꝫ ꝑtinere: ꝛ ideo dñs oſtendit iuramentū nō eſſe appetendū. tanqꝫ bonū ſed melius eſſe abſqꝫ iuramento loqui: niſi neceſſitas cogat. Scḋo circa precepta iudicialia dupliciter ſcribe ꝛ phariſei errabant Primo quidem: q꞉ quedā in lege Moyſi erāt tradita: tanqꝫ ꝑmiſſiones q̄ exiſtimabant ꝑ ſe eſſe iuſta.ſ.repudiū vxoris. ꝛ vſuras accipere ab extraneis. Et ideo dñs ꝓhibuit vxoris repudiū. Mat.v. dicēs. Dictum eſt aūt/q̇cunqꝫ dimiſerit vxorē ſuaꝫ det ei libellū repudij. Ego aūt dico vobis Quicunqꝫ dimiſerit vxorē ſuam: excepta fornicationis cauſa facit eam mechari ꝛc̄. Item ꝓhibuit vſuraꝝ acceptionē Lu.vj. Mutuum date nihil inde ſperātes. Alio modo errabant credendo quedā q̄ lex vetus inſtituerat faciēda/ꝓpter iuſtitiā eſſe exequēda ex appetitu vindicte: vl' ex cupiditate temporaliū reꝝ vel ex odio inimicorū: ꝛ hoc in trib⁹ preceptis. Appetitū eñ vindicte credebant eſſe licituꝫ/ꝓpter preceptū datum de pena talionis qḋ quidē fuit datum vt iuſtitia ſeruareť: nō vt homo vindictā q̄reret. Et iḋo dñs ad hoc remouendū: docet animū hoīs ſic debere paratum eſſe: vt ſi neceſſe ſit parat⁹ ſit etiā plura ſuſtinere. Motū autē cupiditatis eſtimabant eſſe licitū: ꝓpter p̄cepta iudicialia in quib⁹ mandabať reſtitutio rei ablate fieri/etiā cum aliqua additōne. Et hoc quidē lex mandauit ꝓpter iuſtitiā obſeruādam: nō vt daret cupiditati locū. Et ideo dñs docet/vt ex cupiditate noſtra non repetam⁹: ſed ſimus parati ſi neceſſe fuerit/etiā ampliora dare. Motuꝫ vero odij credebant eſſe licitū ꝓpter p̄cepta legis data de hoſtiū interfectione: qḋ quidē lex ſtatuit ꝓpter iuſtitiā implendā: non ꝓpter odia exaturāda: ꝛ ideo dñs docet vt ad inimicos dilectioneꝫ habeam⁹: ꝛ parati ſim⁹ ſi opus fuerit etiā bñfacere eis. Hec eñ p̄cepta ſm̄ p̄parationem ſunt accipiēda, vt Aug. exponit in ſmone de puero Centurionis. ꝛ habeť in decre.xxiij.q.j.Pat⁹. Ubi dicit ſic. Deniqꝫ iſta p̄cepta magis ſūt ad preparationē cordis qꝫ ad opus qḋ in aperto fit: vt teneať in ſecreto animi patientia cū beniuolentia: in manifeſto autē id fiat ꝙ eis videť ꝓdeſſe: quib⁹ bene velle debemus ꝛc̄. Uñ ſi nō ꝓdeſt iniuriāti nō debꝫ q̇s parare alterā maxillā. Nam ꝛ chrīs nō parauit alterā cū alapā recepit. Jo.xviij. Nec Pauľ. Actꝫ.xxiij. Et concor. Tho.ij.ij.q.lxxij.ar.iij. Uñ ꝛ plectendo ꝛ ignoſcendo/h̄ ſolū bene agiť: vt vita hoim corrigatur: vt ait Aug.xxiij.q.v.ꝓdeſt. Et ſic circa tria tm̄ precepta iudicialia dñs aliquid ordinauit.ſ. circa repudiuꝫ vxoris: ꝛ circa penā talionis: ꝛ circa ꝑſecutionē inimicorum: quia circa iſta tria errabant ſcribe ꝛ phariſei: vt dictū eſt. Et ponit Thomas q.ij.arti.vbi ſupra.

¶ Duobus alijs modis ſeruauit chriſtus cerimonialia. Sermo V.